

KULTTUURIN JA VAPAA-AJAN TOIMIALAN HINNOITTELUPERIAATTEET

Hinnoitteluperiaatteet määrittävät suuntaviivat, joiden puitteissa hinnoista tulee päättää. Hinnoitteluperiaatteissa määritellään toimialan hinnoittelutavat ja -rakenteet sekä delegoidaan päätösvalta hinnastokokonaisuudesta toimialajohtajalle sekä yksittäiset ja vähäiset hintapäätökset muille erikseen määritellyille päälliköille.

1. Toimialan tulonkannon periaatteet

Hintoja tarkastellaan vuosittain suhteessa palveluiden tuottamisesta aiheutuviin kustannuksiin ja niiden kehittymiseen. Tavoitteena on, että toimialan tulojen ja menojen suhde säilyy samana. Hinnoittelussa seurataan alan muiden toimijoiden hinnoittelua (pääkaupunkiseutu, yksityiset palvelut, yleishyödylliset toimijat).

Toimialan oma toiminta on maksutonta, mikä tarkoittaa, että palvelukokonaisuuksien keskinäiset laskutusasiat ratkaistaan kiintiöllä tai vuorojen jakojärjestyksellä. Sisäistä laskutusta ei tehdä. Koronatilanteesta joutuksen vuoden 2021 tulotavoitetta ei nosteta vuoden 2020 tulosbudjetin tasosta. Tämäkin taso on erittäin haastava ja toteutuminen riippuu korona-epidemian vaikutuksista Kuvan palvelutuotantoon.

2. Hintojen asetanta

Hinnat tulee asettaa niin, että ne heijastavat ja tukevat toimialan strategisia tavoitteita sekä kattavat kustannukset. Mikäli hinnat eivät kata kustannuksia, sen tulee olla tietoinen valinta, koska tällöin kyse on subventoinnista. Subventoinnin läpinäkyvyyden parantamiseksi kustannusperusteiset hinnat tulee jatkossa selvittää.

Hintoja asetettaessa tehdään vertailua markkinoiden muiden, samankaltaisia palveluja tarjoavien toimijoiden hintoihin. Tällaisia toimijoita ovat niin kaupungin sisäiset kuin ulkoisetkin toimijat (pääkaupunkiseutu, yksityiset ja yleishyödylliset toimijat). Tämä tarkoittaa, että esimerkiksi liikuntapalveluiden hintoja verrataan konserniyhtiö Urheiluhallit Oy:n hintoihin ja että esimerkiksi ikääntyneiden palveluja hinnoiteltaessa tehdään yhteistyötä muiden toimialojen kanssa (sote, kasko, kuva). Tällä hetkellä eri toimialojen hinnat samalle kohderyhmälle poikkeavat toisistaan.

Toimialajohtajalla on oikeus päättää tuotteiden ja palveluiden hinnoista tai hinnoitteluväleistä silloin, kun hinnoitteluväli paremmin palvelee joustavaa hinnoittelua sekä mahdollistaa tarvittavan harkinnanvaran.

Toimialayhteisiin hintoihin pyritään, kun kyseessä on tuote/palvelu, jota kaikki palvelukokonaisuudet tarjoavat. Toimialayhteisiä hintoja sovelletaankin jo nyt, kun kyseessä on henkilöstön tekemästä työstä perittävät veloitus, saman tyyppiset opastukset, asiantuntijapalvelut tai toimistomaksu.

Hintojen asetannassa tulee ottaa huomioon, ettei kaupunki saa toiminnallaan estää tai vääristää kilpailua markkinoilla esimerkiksi alihinnoittamalla palvelujaan. Uusi, 1.1.2020 voimaan tullut Kilpailulaki 30 d § velvoittaa julkisyhteisöt kustannusperusteiseen hinnoitteluun. Kilpailutilanteessa markkinoilla tapahtuva taloudellinen toiminta tulee eriyttää muusta kirjanpidosta.

3. Tuotekategoriat

Toimialan tuotteet ja palvelut jaetaan seitsemään tuotekategoriaan:

- 1) Asiakaskäynnit, esitykset ja toimialan itse järjestämät tapahtumat
- 2) Opastukset, asiantuntijaopastukset ja muu henkilökunnan tekemä työ
- 3) Ohjattu toiminta
- 4) Esineiden ja tavaroiden lainaus ja vuokraaminen
- 5) Tilojen ja maa-alueiden vuokraaminen
- 6) Tuotemyynti
- 7) Luvat ja hallinnolliset maksut.

4. Hinnoittelutavat

- 1) Maksuton: Maksuttomalla hinnoittelutavalla tarkoitetaan sitä, että palvelu tai tuote on käyttäjälle maksuton.
- 2) Subventoitu: Subventoidulla hinnoittelutavalla tarkoitetaan hinnoittelua, jossa hinta on käyttäjälle todellisia tuotantokustannuksia alhaisempi toimialan kustantaessa hinnan ja todellisen kustannusten välisen erotuksen.
- 3) Kustannusperusteinen: Kustannusperusteinen hinnoittelu on silloin, kun asiakkaalta perittävä hinta vastaa tuotantokustannuksia.
- 4) Markkinaperusteinen: Markkinaperusteinen hinta on silloin, kun todellisten tuotantokustannusten lisäksi hintaan sisältyy kate. Tällöin hinnoittelulla voidaan kerätä toimialalle tuloja.

5. Hinnoittelurakenteet

- 1) Määrä- ja kausialennukset: kun määrätystä hinnasta myönnetään alennuksia: määrä- ja kausialennuksia voi saada, kun ostaa tuotetta useamman kerrallaan tai jos ostaa palvelun pidemmäksi ajaksi (esim. kuntosalikortti).
- 2) Alennusryhmät: Alennusryhmillä tarkoitetaan alennukseen oikeuttavia ryhmiä (esim. lapset, eläkeläiset).
- 3) Käyttötarkoitus: Rakenne liittyy tilavuokraustilanteisiin: hinta määräytyy sen perusteella, mihin käyttöön tila vuokrataan
- 4) Tuotepaketointi: kun hintaan sisältyy kaksi tai useampi palvelu.
- 5) Tulonhallinta/dynaaminen hinnoittelu: Hinnoittelua käytetään tilanteissa, jotka vaativat nopeaa reagointia ja joissa on tarkoituksenmukaisinta sopeuttaa hintaa esim. käyttöasteen nostamiseksi tai markkinointimielessä myynnin edistämiseksi, kuten kampanjoissa. Hinta voi vaihdella ostoajan ja palvelujen käyttöajan perusteella.

6. Tuotekategoriat ja niiden hinnoittelutavat ja -rakenteet

6.1 Asiakaskäyntien, esitysten ja toimialan itse järjestämien tapahtumien osallistumismaksujen hinnoitteluperiaatteet

Asiakaskäynneillä tarkoitetaan esim. museo-, konsertti- ja kirjastokäyntejä sekä liikuntapaikoilla käyntiä. Tähän tuotekategoriaan sisältyy myös esitykset sekä toimialan itse järjestämät tapahtumat. Muiden toimijoiden järjestämät tapahtumat sisältyvät tuotekategoriaan 5 (Tilojen ja maa-alueiden vuokraaminen).

Asiakaskäynneissä hinnoittelutapoina ovat maksuton, subventoitu, kustannusperusteinen ja markkinahinta.

Asiakaskäyntien hinnoittelu perustuu pitkälti arvioon siitä, minkälaisen hintatason laajat asiakaskunnat ovat valmiita maksamaan sekä toimintaympäristötarkasteluun (muiden toimijoiden hinnoittelu esim. Urheiluhallit Oy, muut kaupungit, muut Helsingin museot).

Maksuttomia asiakaskäyntejä on kaupunginmuseossa lukuun ottamatta Hakasalmen huvilaa sekä kirjasto- ja nuorisopalveluissa. Kirjastokäyntien maksuttomuus perustuu lakiin. Nuorisopalveluissa asiakaskäynnit ovat maksuttomia paitsi Fallkullan kotieläintilalla, kun kyseessä on jokin erityinen tapahtuma. Toimialan itse järjestämät/tuottamat tapahtumat voivat olla maksuttomia tai subventoituja (hintavertailu muihin mahdollisiin tapahtumiin).

Maksuttomia ovat myös Liikuntapalveluiden ulkotekojääradat kaikille asiakasryhmille talvikaudesta 2020–2021 alkaen. Maksuttomuudella halutaan kannustaa ihmisiä ulkona liikkumiseen sekä mahdollistetaan kaikkien liikkuminen varallisuustasosta riippumatta. Koronan aiheuttamassa poikkeustilanteessa erityisesti lasten ja nuorten ulkona liikkumista halutaan näin tukea. Myös muiden pääkaupunkiseudun kaupunkien ulkotekojääradat ovat maksuttomat.

Maksullisia/subventoituja asiakaskäynnit ovat kaupunginorkesterissa, kulttuuritaloissa, liikuntapaikoilla, nuorisopalveluiden muissa kuin maksuttomissa kohteissa, Taidemuseo HAM:ssa sekä Kaupunginmuseon Hakasalmen huvilassa.

Maksullisten palvelujen sisäänkäymaksuissa on kaksi hintakategoriaa, ns. perushinta (aikuisten hinta), yksi alennettu hinta, jota peritään kaikilta alennukseen oikeutetuilta ryhmiltä. Myös Liikuntapalveluiden sisäänkäymaksuissa on jatkossa kaksi hintakategoriaa. Alennetun hinnan subventioprocentti on jatkossa noin 50 % uimahallien, maauimaloiden ja kuntosalien pääsymaksuissa kuitenkin niin, että hintaa voidaan pyöristää tarkoituksenmukaisella tavalla. Käytäntö on yhtenäinen konserniyhtiö Urheiluhallit Oy:n ja muiden kaupunkien liikuntapalveluiden kanssa.

Alennukseen tai maksuttomuuteen oikeutettuja ovat tässä tuotekategoriassa toimialan yhteiset alennusryhmät sekä mahdolliset palvelukokonaisuuksien omat alennusryhmät. Toimialan yhteisistä alennusryhmistä maksuttomuuteen oikeutettuja ovat lotat, sotainvalidit ja rintamaveteraanit, invalidit ja vammaiset avustajan kanssa, Kuvan lautakunnan, kaupunginvaltuuston sekä jaostojen (kulttuuri- ja kirjasto, liikunta ja nuoriso) jäsenet ja varajäsenet sekä alle 7-vuotiaat. Alle kouluikäisiltä voidaan kuitenkin periä nimellinen maksu, jos tilaisuus on tarkoitettu erityisesti ko. kohderyhmälle. Joissakin palveluissa myös ryhmät ovat oikeutettuja alennuksiin. Ryhmäalennuksen saavat yli 10 hengen ryhmät Kaupunginmuseon Hakasalmen huvilassa, Kulttuuripalveluiden Kanneltalossa, Malmitalossa, Stoassa, Vuotalossa ja Savoysa sekä Kulttuurien edistämisen palvelun Caisassa.

Maksuttomaan sisäänkäymykseen ovat oikeutettuja myös varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen ryhmät liikuntapalveluiden varaamattomilla vuoroilla, paitsi uimahalleissa ja maauimaloissa.

Maksuttomia toimialan asiakaskäynnit ovat Helsinki-päivänä pois lukien paikkamäärältään rajalliset esitykset, joista voidaan periä maksuja.

Hinnoittelurakenteina asiakaskäynneissä käytetään määrä- ja kausialennuksia, alennusryhmiä, käyttötarkoitusta sekä dynaamista hinnoittelua. Määräalennuksia käytetään mm. liikuntapaikoilla, joissa myydään 10 kerran kortteja ja kausikortteja. Tulonhallinnan elementteinä ovat käytössä mm. ilmaispäivät ja päivähinta (arkisin ennen klo 16). Eri asiakasryhmiltä voidaan periä eri hintaa, minkä lisäksi hinta voi vaihdella esimerkiksi riippuen kaudesta tai kellonajasta; ollen edullisempi hiljaisina aikoina ja kalliimpi primetime-aikana.

6.2 Opastusten, asiantuntijapalveluiden ja henkilökunnan tekemän muun työn hinnoitteluperiaatteet

Tuotekategoria sisältää asiakkaiden opastukset, jolloin asiakkaat osallistuvat joko ennalta sovittuun opastukseen tai opastus tapahtuu vierailun yhteydessä ilman erillistä ajanvarausta, henkilökohtaiset opastukset ja ryhmäopastukset, asiantuntijoiden luennot, kirjaston tietopalvelut muille kunnille sekä kotimaassa että ulkomailla pidettävät seminaari- ja konferenssialustukset. Tuotekategoria sisältää lisäksi henkilökunnan tekemän muun työn esim. erilaisten tapahtumien tai kokousjärjestelyjen yhteydessä.

Hinnoittelutapoina tässä kategoriassa ovat maksuton, subventoitu, kustannusperusteinen ja markkinahinta.

Maksuttomia ovat kaupunginkirjaston opastukset ja kaupunginmuseon päiväkot-, koulu- ja oppilaitosryhmien opastukset.

Subventoituja ovat Annantalon ja Fallkullan eläintilan opastukset ja liikuntapalveluiden harjoitusohjelmat ja -opastukset. Subventoituja/kustannusperusteisia voivat olla Kaupunginorkesterin kiertueet ja tapahtumajärjestäjien tapahtumien esiintymiset.

Kustannusperusteista/markkinaperusteista on tuotekategorian asiantuntija- ja muu henkilökunnan tekemä työ esim. tapahtumissa. Markkinaperusteisia ovat lähtökohtaisesti yleiset, aikuisille suunnatut HAM taide-museon ja Kaupunginmuseon opastukset

Tuotekategorialle on ominaista se, että sen palveluille on haastavaa määritellä etukäteen tiettyä kiinteää hintaa. Tämän vuoksi palveluille on määritelty tietyt tasot ja niille toimialatasoinen perushinta.

Opastukset jaetaan kolmeen eri hintatasoon, asiantuntijapalvelut ja henkilöstön tekemä työ kahteen tasoon sen perusteella, miten vaativasta työstä on kyse tai kuinka paljon resursseja (esim. aika) työ vie.

Asiantuntijapalvelut jaetaan asiantuntemusta ja erityistä asiantuntemusta vaativiin töihin. Henkilöstön tekemässä työssä edullisempaan hintaluokkaan kuuluvat erilaiset avustavat toimistotyöt, siivoustyöt, järjestyksen valvonta ja henkilöstön vuokraus sekä toiseen erilaiset suunnittelu- ja järjestelytyöt.

Luento- ja esitelmäpalkkio on toimialayhteinen perushinta.

Työn hintaa korotetaan 50 %, kun työ tehdään viikonloppuna tai aukiolotuntien ulkopuolella. Sunnuntaisin ja pyhinä peritään kaksinkertainen maksu. Hintalinjauksella pyritään kattamaan henkilöstökulut ja pääsemään näin kustannusperusteiseen hinnoitteluun.

Hinnoittelurakenteena käytetään tulonhallintaa (HAM ja kaupunginmuseo) ja alennusryhmiä. Museoiden opastustenhinnat vaihtelevat eri aikoina, ja nuorisopalveluissa on eri opastushinnat eri asiakasryhmille.

Tuotekategorian opastuksissa sovelletaan toimialan yhteisiä alennusryhmiä sekä palvelukokonaisuuden omia ryhmiä. Joissakin palveluissa myös ryhmät ovat oikeutettuja alennuksiin. Ryhmien hinta on subventoitu Taidemuseossa, Kaupunginmuseossa, Kulttuuripalveluissa sekä Kulttuurien edistämisen palveluissa. Asiantuntijapalveluihin ja henkilöstön tekemän työn hintaan ei sovelleta alennusryhmäajattelua.

6.3 Ohjatus toiminnan hinnoitteluperiaatteet

Ohjattua toimintaa ovat työpajat, kurssit, kerhot, liikunnan ohjatut tunnit, liikunnan ja nuorison leirit, taidepajat, musiikki- ja taidekasvatus, nuorisopalveluiden ryhmäytystoiminta ja toiminnallinen ohjaus.

Hinnoittelutavat ovat maksuton tai subventoitu.

Maksutonta on pääsääntöisesti kaupunginkirjaston ohjattu toiminta kuten myös kaupunginmuseon ohjattu toiminta päiväkodeille, kouluille ja oppilaitoksille. Molemmissa toiminnoissa voidaan periä kuitenkin materiaalmaksuja. Maksutonta on nuorisopalvelujen ohjattu toiminta esim. harrasteryhmissä ja ryhmäytystoiminta nuorisotaloilla. Myös liikuntapalveluissa on tarjolla maksutonta, ohjattua toimintaa, mm. Etälive-treenit, puhelin- ja liikuntaneuvonta, EasySport- ja FunAction-toiminta ja ohjatut tunnit, esim. puistojummat.

Subventoitua on pääasiassa kaikki toimialan ohjattu toiminta edellämainittua maksutonta toimintaa lukuunottamatta. Subventoitua on esim. nuorison erityistoimipaikoissa, joita ovat Kallahden seikkailutalo, Lasten liikennekaupunki, Fallkullan eläintila, Meriharjun luontotalo, Tattarisuon liikennekoulutusalue, Granön leirialue ja Östersundomin leirikeskus. Liikuntapalveluissa on monenlaista subventoitua, ohjattua toimintaa kuten alueliikunta, seniorijummat ja lyhytkurssit.

Ohjattuun toimintaan liittyy erityisesti nuorisopalveluiden kohdalla merkittäviä hinnoitteluun liittyviä kysymyksiä kuten, miten ryhmäytystoiminta määritellään ja miten toimialojen väliset laskutus kysymykset ratkaistaan. Merkittävä osa nuorisopalveluiden ohjatus toiminnasta suuntautuu Kasvatuksen ja koulutuksen toimialalle, minkä vuoksi toimialalla pitäisi määritellä Kaskon kanssa tehtävän työn periaatteet. Palvelutarjotin ei ratkaise kaikkia kysymyksiä nuorisopalveluiden osalta.

Subventio-osuudet vaihtelevat ohjatussa toiminnassa palvelukokonaisuuksittain. Liikuntapalveluiden ohjatus liikunnan hintoja on selkiytetty niin, että kaikille tarkoitettujen maksullisten kurssien subventioprocentti on 50 %, jonka saavat kaikki alennukseen oikeutetut ryhmät. Kurssin ollessa maksuton subventioprocentti on 100 %. Tietyille asiakasryhmälle (lapset, seniorit) kohdennettujen kurssien hinta on kaikille sama. Kulttuuripalveluissa ei ole varsinaisia alennettuja hintoja, mutta vastaava kurssisuunnittelija voi myöntää kursseille vapaaoppilaspaikkoja sosiaalisin perustein, subventioprocentti on silloin 70–100 %. Nuorisopalveluissa on leireillä käytössä sisarusalennus, jossa ensimmäisen sisaruksen maksu on normaalihintainen ja seuraavat maksavat sisarusmaksun, subventioprocentti on 30 %.

Hinnoittelurakenteena käytetään alennusryhmiä ja tulonhallintaa.

6.4 Esineiden ja tavaroiden lainaamisen ja vuokraamisen hinnoitteluperiaatteet

Esineiden ja tavaroiden lainaus sekä vuokraaminen tarkoittavat kirjaston aineiston lainausta, museoiden kokoelmapalveluita, lainaamatoimintaa, välineiden vuokrausta asiakaskäyntien yhteydessä (uimahallin pyyhkeet ja uimapuvut), leirivälineiden vuokrausta, urheilun oheistarvikkeiden vuokrausta yhdistyksille ja tapahtumille.

Esineiden ja tavaroiden vuokrauksesta perittävien hintojen tulee mahdollisimman hyvin kattaa toiminnasta aiheutuvat kulut (esim. pesu- ja käsittelykustannukset). Toisaalta esineitä ja tavaroita lainataan myös yhdistyksille ja järjestöille, joilta ei peritä kustannusperusteista hintaa. Museoiden kokoelmalainauksia määrittävät alan standardit.

Tavoitteena on hinnoittelun kustannusperusteisuus.

Hinnoittelutavat ovat maksuton, subventoitu, kustannusperusteinen ja markkinaperusteinen.

Maksutonta on kirjaston lainaustoiminta ja nuorisopalveluiden leirivälineiden vuokraus nuorille ja nuorisoryhmille.

Subventoitua on liikunnan välinelainausta.

Kustannusperusteisesti hinnoiteltua ovat kirjaston kaukolainat.

Lisätään sellaisissa vuokrauksissa kustannus- tai markkinaperusteista hinnoittelua, jolla voidaan ohjata asiakaskäyttämistä tai kattaa paremmin toiminnasta aiheutuvia kuluja.

Hinnoittelurakenteena käytetään alennusryhmiä (nuorisopalvelukokonaisuus).

6.5 Tilojen ja maa-alueiden vuokraamisen hinnoitteluperiaatteet

Tuotekategoriaan sisältyy lukuisia tiloja ja alueita, joita ulosvuokrataan sekä lyhyt- että pitkäaikaisesti. Tilojen tarjoaminen eri toimijoille on ydintoimintaa liikunnalle ja yleisille kulttuuripalveluille.

Hinnoittelutapoja ovat pääosin maksuton, subventoitu ja markkinaperusteinen.

Maksuttomuutta tai subventiota käytetään laajasti nuorisopalvelukokonaisuuden ja kirjaston tiloissa. Subventoituja tai markkinaperusteisia ovat kulttuurin esitystilat, museoiden tilat ja liikunnan tilat.

Markkinaperusteista hinnoittelua käytetään kaikissa palvelukokonaisuuksissa, kun tilaisuus on kaupallinen tai tilaisuuden pääsymaksu on kustannusperusteista hintaa korkeampi.

Maksuton asukaskäyttö

Kaupunginhallituksen päätöksen (Khs 20.8.2018) mukaista maksutonta asukaskäyttöä suunnataan pääasiassa nuorisopalvelukokonaisuuden ja kirjaston tiloihin. Lisäksi maksuttoman asukaskäytön periaatteita sovelletaan yksittäisiin alueellisten kulttuuritalojen tiloihin, jotka ovat osoitettu tähän tarkoitukseen.

Maksuttoman asukaskäytön ulkopuolelle rajataan kuitenkin keskusta-alueen kirjastojen (Pasila, Oodi, Rikhardinkatu, Kallio ja Töölö) isot kokoustilat, koska kaupunki ei kuntalain 128 §:n mukaan saa toimiessaan kilpailutilanteessa markkinoilla vääristää kilpailua alihinnoittelemalla palveluitaan. Hinta näissäkin voi kuitenkin olla subventoitu, kun tilaa vuokrataan yhdistystoimintaan tai alueen aktiivisuutta lisäävään toimintaan.

Maksuton asukaskäyttö ei koske myöskään liikuntapalvelukokonaisuuden tiloja ja kulttuurin esitystiloja, joista peritään kulloisenkin hinnaston mukainen maksu. Liikuntapalvelukokonaisuuden tiloista saatavilla vuokratuloilla on oleellinen merkitys toimialan tulonkantoon, siksi toimialalla ei ole mahdollisuutta lisätä maksutonta asukaskäyttöä näissä tiloissa. Liikuntapalvelukokonaisuus oli rajattu pois kaupunginhallituksen maksutonta asukaskäyttöä koskevan päätöksen virkamiesvalmistelusta, joten maksuttoman asukaskäytön

laajentamisen vaikutuksia esimerkiksi liikuntapalvelukokonaisuuden ja koko toimialan tulonkantoon ei ole voitu arvioida. Kaupunginhallituksen päätöksen mukaisesti kaupungin tiloja käytetään jatkossakin ensisijaisesti siihen tarkoitukseen, johon tilat on alun perin tarkoitettu. Liikuntatilat ovat tarkoitettuja liikuntapalvelukokonaisuuden oman kurssi- ja tapahtumatoiminnan lisäksi vuokrattaviksi muiden yhteisöjen tai tahojen toteuttamaa liikuntatoimintaa varten.

Taiteen ryhmä- ja yksilöopetus

Khs päätöksen (20.8.2018) mukaista ilmaista tilojen tarjontaa taiteen ryhmä- ja yksilöopetukselle voidaan toteuttaa vain silloin, kun kyseiset tilat ovat muillekin toimijoille maksuttomia. Toimialan tiloissa järjestetään merkittävä määrä taiteen ryhmä- ja yksilöopetusta, minkä vuoksi kaikkien tilojen tarjoaminen tälle kohderyhmälle maksuttomasti on toimialan tulonkannon kannalta kestänyt. Huomattakoon, että taiteen perusopetusta tarjoavat myös yksityiset, kaupalliset bändikoulut, jotka päätökseen vedoten olettavat saavansa harjoittelutilan ilmaiseksi mm. Oodista.

Hinnoittelun tarkoituksena on ohjata tilojen käyttöä toimialan tavoitteiden mukaisesti. Hinnoittelussa huomioidaan eri alennusryhmät, tilaisuuden käyttötarkoitus ja tilaisuuden luonne.

Tilahinnoittelu on ollut haastavaa mm. maksuttoman asukaskäytön ja toimialan tulonkantovaateiden ristiriitaisten tavoitteiden vuoksi. Tilahinnoittelua ei tehdä kaupunki- eikä edes toimialatasoisesti, minkä vuoksi yhteiset linjat puuttuvat ja hinnoittelu on kirjavaa.

Tilavuokrausta voi olla kahdenlaista; tilaa voidaan vuokrata normaaliin käyttötarkoitukseen (kokous, liikuntatunti, yhdistyksen kokoontuminen), johon ei sisälly paketoitua ja tapahtumatarkoituksiin, joiden kokonaiskustannus muodostuu useammasta eri tuotekategoriasta.

Tilavuokraus tapahtumatarkoituksiin

Toimialan tiloissa järjestettävien tapahtumien tilavuokrissa käytetään kahta eri hinnoittelutapaa:

- a) Subventoitu (Toimialan toimintaan liittyvä kaikille avoin tai rajoitettu ei-kaupallinen tapahtuma, joka on maksuton tai sisältää pääsymaksun)
- b) Markkinaperusteinen (Muuhun kuin toimialan toimintaan liittyvät tapahtumat ja toimialan toimintaan liittyvät kaupalliset tapahtumat).

Kategoriaan a) kuuluu toimialan toimintaan liittyvien yhdistysten ja yhteisöjen toteuttamat avoimet ja maksuttomat tapahtumat kuten avoimet kulttuuri- ja nuorisotapahtumat kuten taidenäyttelyn avajaiset. Hinnoittelutapana on joko maksuton tai subventoitu. Tämä kategoria sisältää muun muassa liikunnan turnaukset ja monet urheilutapahtumat, kulttuuritalojen esitykset, maksuttomat ulkoilmakonsertit ja tapahtumat kuten kulttuurinen Maailma kylässä -tapahtuma.

Kategoriaan b) kuuluvat erilaiset kaupalliset festivaalit ja markkinointitapahtumat sekä yksityishenkilöiden että yritysten järjestämät yksityistilaisuudet. Tämä kategoria on markkinaehtoisesti hinnoiteltu. Tilojen vuokraamisessa kaupalliseen käyttöön, toimiala kiinnittää huomiota kilpailun vääristymisen mahdollisuuteen, tarkistamalla hintojen markkinaperustan oikeellisuuden suhteessa alueen muiden toimijoiden tiloihin.

Tapahtumahinnoittelussa tilavuokran hintaan sisältyy tilaan kuuluvien esineiden ja tavaroiden hinnoittelu sekä opastukset, asiantuntijapalvelut ja muu henkilöstön tekemä työ.

Tilavuokrissa kulttuurin ja liikuntapalveluiden palvelukokonaisuuden alennusryhmät poikkeavat muiden palvelukokonaisuuksien alennusryhmistä, niissä vuokra määräytyy käyttötarkoituksen mukaan, muilla palvelukokonaisuuksilla tilan käyttäjän mukaan. Kulttuurin esim. Harjoituksen ja rakentamisen käytössä Malmitalolla Malmin pienen salin subventioprocentit ovat 40 % ja 76 %. Liikunnassa esim. harjoitusvuorojen ja otteluiden tilavuokrat hinnoitellaan tuntiperusteisesti. Hintaryhmiä on neljä, ja ne määräytyvät varauksen käyttötarkoituksen perusteella. Hintaryhmät 1 ja 2 ovat pääsymaksutonta liikunnallista toimintaa, hintaryhmä 3 pääsymaksullista ja 4 ei-liikunnallista toimintaa sekä elinkeino- tai yritystoiminnan tunnusmerkit täyttävää ja niihin rinnastettavaa liikunnallista toimintaa. Subventioprocentit ovat välillä 50–94 %.

Venepaikat ja talvisäilytyspaikat

Liikuntapalveluiden venepaikkahinnoittelua yksinkertaistetaan ja yhdenmukaistetaan.

Kesäkauden venepaikoissa on seitsemän eri hintaluokkaa, joissa on perushinta. Perushintaan lasketaan prosenttilisä tai euromääräinen lisä per käytettävissä oleva palvelu (esim. kiinnitys ja sähkö). Kesäkauden hintaluokat määräytyvät venepaikan leveyden mukaan. Talvisäilytyspaikkojen hinnoittelu riippuu siitä, onko kyseessä ruutupaikka vai ruuduttamaton. Ruutupaikan hinta perustuu ruudun kokoon ja ruuduttamattoman veneen kokoon. Hintaluokkia on kahdeksan.

Venepaikalla ja talvisäilytyspaikalla on jatkossa yksi hinta, joka muodostuu nykyisestä perushinnasta sekä venepaikan ja sataman palveluista (kiinnitys, sähkö, vesi, jäte, portti ja valaistus). Satamat luokitellaan palveluiden mukaan. Hinnat ovat samassa luokassa samat. Hinnoitteluun ei vaikuta sataman sijainti vaan kaikissa satamissa, joissa on samankaltaiset palvelut, peritään sama hinta.

Kesäkauden venepaikoilla on seitsemän hintaluokkaa ja talvisäilytyspaikoilla kahdeksan. Venepaikkojen hintaluokat ovat 2 metriä, 2,1–2,75 metriä, 2,76–3 metriä, 3,1–4 metriä, 4,1–4,5 metriä, 4,51–5 ja yli 5,1 metriä. Talvisäilytyspaikkojen hintaluokat ovat 2,4 x 6 m, 2,5 x 6 m, 3 x 8 m, 3 x 10 m, 3,5 x 10 m, 3,5 x 12 m, 4 x 12 m ja 4,5 x 12 m. Venepaikan koot luokitellaan venepaikan leveyden ja talvisäilytyspaikan leveyden ja pitiuden mukaan.

Uuden hinnoittelutavan myötä hinnasto on asiakasystävällisempi ja työntekijöiden manuaalisen työn määrä vähenee olennaisesti. Myös uuden venepaikkajärjestelmän käyttöönotto edellyttää selkeämpää hinnastoa.

Hinnoittelutavat ovat pääosin maksuton, subventointi ja markkinaperusteinen.

Maksuttomia tai subventoituja tiloja ovat kirjastojen kokoustilat ja nuorisopalvelukokonaisuuden tilat.

Subventoituja tiloja ovat liikunta- ja kulttuuripalvelukokonaisuuden tilat sekä venepaikkojen ja veneiden talvisäilytyspaikkojen vuokraus.

Markkinaperusteista tilavuokrausta käytetään kaikissa palvelukokonaisuuksissa, kun käyttötarkoitus on kaupallinen tai tilassa tai maa-alueella järjestettävästä toiminnasta peritään kannatus-/omakustannushintaa korkeampi hinta.

Hinnoittelurakenne perustuu käyttötarkoitukseen, hinta voi vaihdella järjestettävän tilaisuuden luonteen mukaan.

Taiteen perusopetus: Kaupunginhallituksen päätöksen (Khs 20.8.2018) mukaisia maksuttomia tiloja tarjotaan taiteen perusopetuksen ryhmä- ja yksilöopetukselle silloin, kun tilat ovat muillekin maksuttomia. Jos tilasta peritään maksuja muiltakin toimijoilta, myös taiteenryhmä- ja yksilöopetus on maksullista.

Maa-alueiden ulosvuokraus: Kunnes lautakunta toisin päättää liikuntapalvelukokonaisuuden maa-alueiden ulosvuokrauksessa noudatetaan liikuntalautakunnan tekemää päätöstä 22.1.2015, § 4 (Liikuntaviraston ulkopuolisille toimijoille vuokrattavien alueiden vuokraehdot ja periaatteet HEL 2014-014535).

6.6 Tuotemyynnin hinnoitteluperiaatteet

Tuotekategoria sisältää erilaista tuotemyyntiä mukaan lukien oman tuotannon tuotteet ja jälleenmyynnin. Tuotemyyntiä tehdään museokaupoissa Kaupunginmuseossa, Taidemuseo HAM:ssa, kirjastoissa, kaupunginorkesterissa, nuorisopalveluiden toimipaikoissa sekä liikuntapaikoissa.

Tuotemyynnissä ei sovelleta alennusryhmiä.

Hinnoittelutapana on pääosin markkinaperusteinen, osassa tuotteita hinnoittelu on kustannusperusteinen.

Hinnoittelurakenteena voidaan käyttää määräalennuksia ja dynaamista hinnoittelua.

6.7 Lupien ja hallinnollisten maksujen hinnoitteluperiaatteet

Tuotekategoria sisältää erilaiset luvat (liikunnan tapahtumien luvat, kalastus- ja ajoluvat), maksut kirjaston kadonneesta tai vahingoittuneesta aineistosta, maksut myöhässä palautetusta kirjastoaineistosta sekä noutamatta jääneistä varauksista, kopiot ja tulosteet, kuvausten järjestelyt, kuvatulosteet ja digitaaliset kuvat, HAM:n kuvankäyttöpalvelut, sponsorointiyhteistyön ja erilaiset peruutusmaksut (tilavaraukset, käyttövuorot).

Hinnoittelutapana tällä hetkellä on maksuton (ajoluvat erityisryhmille), subventointi (kirjaston maksut kadonneesta omaisuudesta tai noutamatta jääneistä varauksista eivät kata käsittelykustannuksia), markkinahinta (YKP:n sponsorointi- ja mainossopimukset, luvat liikunnan kaupallisissa tilaisuuksissa). Hinnoittelurakenteena ovat käytössä alennusryhmät, käyttötarkoitus (kaupallinen/ei-kaupallinen, pääsymaksullinen/pääsymaksuton televisiointiluvissa, turnausmaksuissa ja kuvausluvissa).

Kulttuurin palvelukokonaisuudessa esim. Taidemuseossa valokuvien käyttökorvaukset vaihtelevat subventioprocentin ollessa kulttuurisessa käytössä 100 % markkinaperusteiseen hintaan nähden. Kirjastoissa esim. kadonneen ja vahingoittuneen aineiston lasten maksaman hinnan subventioprocentti on 40–60 % aikuisen hintaan nähden. Kirjaston myöhästymismaksuja tai maksua noutamatta jääneistä varauksista ei peritä seuraavilta asiakasryhmiltä: lapset, kotipalvelun asiakkaat, joustoasiakkaat kuten koulut ja päiväkodit.

Peruutusehdot kootaan yhteen ja yhdenmukaistetaan. Peruutusehdot esitetään jatkossa toimialajohtajan vuosittaisen hinnastopäätöksen liitteenä kootusti.

Hinnoittelutavat ovat maksuton, subventoitu ja markkinaperusteinen.

Maksuttomia ovat ajoluvat erityisryhmille.

Subventoituja ovat maksut kirjaston kadonneesta tai vahingoittuneesta aineistosta, maksu noutamatta jääneistä varauksista sekä kopiot ja tulosteet.

Markkinaperusteisia ovat sponsorointi- ja mainossopimukset.

Hinnoittelurakenteena ovat käytössä alennusryhmät ja tulonhallinta (käyttötarkoitus ja käyttäytymisen ohjaamista tukevat maksut).

Toimialalla on mahdollisuus periä peruutusmaksuja peruutusehtojen mukaisesti.

7. Toimialan yhteiset, subventoitavat ryhmät

Toimiala tukee strategiansa mukaisia henkilöasiakasryhmiä sekä toimialan tavoitteita toteuttavia, voittoa tavoittelemattomia organisaatioita. Tukea tarjotaan subventoimalla hintoja, myöntämällä erityyppisiä avustuksia muille toimijoille sekä kohdentamalla palveluja. Henkilöasiakasryhmistä toimialan monissa palveluissa tuetaan ennen kaikkea lasten ja nuorten toimintaa. Lasten ja nuorten hinnat ovat subventoituja ja heille suunnataan monenlaista, vahvasti avustettua toimintaa. Lasten lisäksi subventoinneilla tuetaan heikommin toimeentulevia asiakasryhmiä kuten opiskelijoita, työttömiä ja eläkeläisiä. Vähän liikkuvia kannustetaan liikunnallisempaan elintapaan.

Toimialalla on yhteiset, subventoitavat alennusryhmät, mutta koska palvelukokonaisuudet ovat keskenään hyvin erilaisia, on niillä myös omat alennusryhmänsä. Toimialan yhteiset maksuttomuuteen/alennukseen oikeutetut ryhmät päättää kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta. Toimialan tietyn palvelukokonaisuuden maksuttomuuteen/alennukseen oikeutetut ryhmät sekä henkilöstön etuudet päättää toimialajohtaja. Valmistelu tapahtuu palvelukokonaisuuksien johtajien yhteistyönä.

Alennukseen ja maksuttomuuteen oikeutetut ryhmät maksavat subventoidun hinnan, joka on tietty osuus perushinnasta (aikuisten hinta). Kustannuslaskennan kehittyessä subvention osuus määritellään kustannusperusteisesta hinnasta. Työ tulee viemään aikaa, koska työn etenemiseen vaikuttaa olemassa olevat henkilöstöresurssit ja vielä kehittymässä olevat laskentaa tukevat järjestelmät. Toimialalla määritellään jatkossa vielä tarkemmin myös sovellettavan kustannuslaskennan periaatteet.

Subventoitavat henkilöasiakkaat

Subventoitavia henkilöasiakkaita ovat alle 7-vuotiaat, alle 18-vuotiaat, lotat, sotainvalidit ja rintamaveteraanit, invalidit ja vammaiset avustajan kanssa, Kuvan lautakunnan, kaupunginvaltuuston sekä jaostojen (kulttuuri- ja kirjasto, liikunta ja nuoriso) jäsenet ja varajäsenet, opiskelijat, eläkeläiset, työttömät, varusmiehet ja siviilipalvelusta suorittavat ja Helsingin kaupungin työntekijät.

Maksuttomia näistä ryhmistä ovat alle 7-vuotiaat, lotat, sotainvalidit ja rintamaveteraanit, invalidit ja vammaiset avustajan kanssa sekä Kuvan lautakunnan, kaupunginvaltuuston sekä jaostojen (kulttuuri ja kirjasto, liikunta ja nuoriso) jäsenet ja varajäsenet.

Kaupunginorkesterin subventointikäytäntö poikkeaa toimialan yhteisestä linjauksesta. Kaupunginorkesteri tekee päätöksen omista alennusryhmistään.

Subventoitavat organisaatiot ja vapaa-ajan toimijat

Subventoitavia organisaatioita ja vapaa-ajan toimijoita ovat toimialan eri palvelukokonaisuudet, varhaiskasvatusryhmät ja perusopetuksen ryhmät, kaupungin muut toimialat, palvelun/palvelukokonaisuuden omaan perustehtävään liittyvät yhteisöt, joiden toiminta tukee kunnan tehtävän toteuttamista ja muut kuin edelliset ja yleishyödylliset toimijat.

Edellä mainitut henkilöt ja ryhmät ovat oikeutettuja sisäänpääsyjen ja osallistumismaksujen alennukseen tai maksuttomuuteen. Muissa tuotekategorioissa sovelletaan palvelukokonaisuuksien omia alennusryhmiä, joista toimialajohtaja päättää. Toimialajohtajan päätöksessä määritellään tarkemmin, mitä toimijoita palvelukokonaisuuden omaan tehtävään liittyvät yhteisöt, joiden toiminta tukee kunnan tehtävän toteuttamista sekä yleishyödylliset toimijat kunkin palvelukokonaisuuden alennusryhminä tarkoittavat.

8. Henkilöstöetuudet

Toimialayhteisiä henkilöstöetuuksia ei ole. Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan henkilökuntaa koskevat kaupunkiyhteiset henkilöstöetuudet. Palvelukokonaisuudet voivat tarjota työntekijöilleen etuja, jotka toimialajohtaja ja palvelukokonaisuuksien johtajat valmistelevat ja joista toimialajohtaja päättää. Näin etuudet ovat koottuna yhteen päätökseen, jolloin läpinäkyvyys ja avoimuus toteutuvat. Palvelukokonaisuuden työntekijällä tulee olla mahdollisuus tutustua oman palvelukokonaisuutensa palveluihin jo ammattilähtöisyydenkin (kokemus omista palveluista, asiakasnäkökulma) kannalta. Hallinnon työntekijöiden asema tulee huomioida henkilöstöetuuksista päätettäessä.

9. Hinnoittelutyön jatko

Hinnoittelussa ja tuotteistamisessa on tulevaisuuden kehityspotentiaalia toimialan tulonkannon kehittämiseksi. Toimialalla on mahdollisuuksia lisätä palvelu- ja tuotepaketointia sekä myytävien tuotteiden kirjoa sekä kokeilla dynaamista hinnoittelua joissakin palveluissa. Tulevaisuudessa verkkokauppa mahdollistaa palveluiden paremman saatavuuden ja joustavamman asiointin. Digitaalisen asiointin edellytyksenä on kuitenkin hinnaston merkittävä yksinkertaistaminen ja eri alennusryhmien sujuva tunnistaminen. Lisäksi selkeällä hinnoittelulla voidaan vaikuttaa myös manuaalisen tai henkilöintensiivisen työn vähentämiseen.

Kustannuslaskenta ja hintamuutosten selvittäminen on kuluneen vuoden aikana edennyt pitkälti hinnastotyöhön palkatun, määräaikaisen projektisuunnittelijan toimesta. Hinnastotyön koordinointi ja proaktiivinen kehittäminen edellyttäisi kuitenkin tulevaisuudessa päätoimisen vetäjän. Toimialan hinnaston ollessa laaja kokonaisuus tulee hinnastotyö kestämaan useita vuosia.

Hinnoittelutyössä tunnistetut seuraavat toimenpiteet:

Yhdenmukaistetaan liikuntapalvelukokonaisuuden hallinnoimissa kiinteistöissä olevien liikuntatilojen ja koulujen liikuntatilojen hinnoittelu.

Perustetaan tuotteistukseen myyinnedistämisryhmä. Selvitetään tuotekehittelyn, tuotepaketoinnin, tuotemyynnin ja tämän kaltaisen toiminnan järjestämisen kehittämisen edellytykset. Selvitys sisältää tuotemyyntikirjon lisäksi museokauppojen toiminnan, sponsoroinnin ja yritys yhteistyön.

Määritellään ohjatun toiminnan perushinta tuotantokustannuksiin ja toimintaympäristötarkasteluun perustuen.

Määritellään hinnastoon perushinnat kaikille toimialan ulosvuokrattaville tiloille. Hintaan voivat vaikuttaa tuotantokustannukset sekä esim. tilojen varustelu, koko tai kunto.

Yhtenäistetään toimialan hinnastoon käyttötarkoitusemääritelmää tilojen ja maa-alueiden vuokrien subventoinnissa siten, että maksuttomia tai vahvasti subventoituja tilavuokria voidaan tarjota toimialan/kaupungin toimintaa tukeville yhteisöille (liikunta, nuorisoyhteisöt, kulttuuri, kirjasto).

Yhtenäistetään hinnastoon hallinnollisia maksuja ja lupamaksuja läpi toimialan.